

Հավելված N 2
 ՀՀ կառավարության 2023 թվականի
 հունիսի 29-ի N 1083-Լ որոշման

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

**ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
 2023-2026 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ**

NN	Նպատակ	Միջոցառումներ	Ակնկալվող արդյունք	Կատարող	Համակատարող	Ժամկետ	Ֆինանսավորման աղբյուր և կանխատեսվող չափ
1. Պարենի առկայություն							
1	Հողային և ջրային ռեսուրսների արդյունավետ կառավարման, կլիմայի փոփոխության մեղմման և հարմարվողականության համակարգի ներդրում	1.1 Ոռոգման ջրի ստանդարտի մշակում	Ստանդարտների ինստիտուտի տնօրենի հրամանով գործողության մեջ դրված ոռոգման ջրի ստանդարտ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Շրջակա միջավայրի նախարարություն	2023-2025 թթ., ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Ֆինանսավորումն ըստ ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ծրագրի
		1.2 Ագրոօդերևութաբանական նշանակության տարեկան 3-4 կայանների տեղադրում հանրապետության այն կլիմայական գոտիներում, որտեղ մոնիթորինգ չի իրականացվում, և տեղակայված կայանների ցանցը համեմատաբար նոսր է	Երաշտների, խորշակների, ցրտահարությունների, ուժեղ քամիների, կարկտահարությունների, տեղատարափ անձրևների վերաբերյալ ստացված ավտոմատ առցանց տեղեկատվություն և իրականացված մոնիթորինգ	Շրջակա միջավայրի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2023-2025 թթ., ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		1.3 Հիդրոօդերևութաբանության և հողերի մոնիթորինգի համակարգերի արդիականացում	Կանխատեսումների արժանահավատության մակարդակն ավելացնել շուրջ 10%-ով՝ հասցնելով շուրջ 95%-ի	Շրջակա միջավայրի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն	2023-2026 թթ. ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		1.4 Փոփոխվող բնակլիմայական պայմաններում ըստ գյուղատնտեսական գոտիների մշակաբույսերի արդյունավետ մշակության հնարավորությունների գնահատում	Ըստ գյուղատնտեսական գոտիների մշակաբույսերի արդյունավետ մշակության գնահատված հնարավորություններ՝ ելնելով փոփոխվող բնակլիմայական պայմաններից, առաջարկվող մշակաբույսերի արդյունավետ մշակության վերաբերյալ մշակված ուղեցույցներ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Շրջակա միջավայրի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2024-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
2	Բնական ռեսուրսների կայուն կառավարման միջոցով պարենային ինքնաբավության մակարդակի բարձրացում	2.1 Արոտների օգտագործման և կառավարման պլանի մշակում	Համայնքի ավագանու որոշմամբ հաստատված արոտների օգտագործման պլան՝ արոտների դեգրադացիայի կանխման և արոտների արդյունավետ օգտագործման նպատակով	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	Շրջակա միջավայրի նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն, Կադաստրի կոմիտե	2023-2024 թթ., ավարտը՝ 2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ 2025-2026թթ. (շարունակական)	Համայնքային բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		2.3 Օրգանական պարարտանյութերի տեղական արտադրության զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	Օրգանական պարարտանյութերի արտադրության խթանման մշակված միջոցառում	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2023 թ. դեկտեմբերի 2-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք

			Օրգանական պարարտանյութերի արտադրության խթանման ծրագրի շրջանակներում հիմնված արտադրական կետեր			2024-2026 թթ.	չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
3	Ագրոպարենային արտադրանքի իրացման և արտահանման ներուժի արդյունավետ օգտագործում	3.1 Արտադրանքի և շուկաների դիվերսիֆիկացման նպատակով սննդամթերքի անվտանգության պահանջների և դրանց ապահովման նպատակով ներդրված HACCP համակարգ կամ ISO 22000 ստանդարտ	Արտադրանքի և շուկաների դիվերսիֆիկացման նպատակով սննդամթերքի անվտանգության պահանջների և դրանց ապահովման նպատակով ներդրված HACCP համակարգ կամ ISO 22000 ստանդարտ	Տարեկան առնվազն 2 նոր շուկաների մուտք	Էկոնոմիկայի նախարարություն	2023-2026 թթ., (շարունակական)	Մասնավոր հատված, դրամաշնորհներ, դոնոր կազմակերպություններ Շուրջ 41.0 մլն ՀՀ դրամ
		3.2 ՀՀ արտահանման ռազմավարության և կից ճանապարհային քարտեզի մշակում և իրականացում	Հայրենական արտադրողների և արտադրանքի մրցունակության բարելավված մակարդակ, արտահանման ծավալների ավելացում, թիրախային շուկաներում վերհանված խոչընդոտների վերացում	Էկոնոմիկայի նախարարություն	ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ ներկայացում 2023 թ. նոյեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ	

4	Գյուղատնտեսության զարգացում, արտադրողականության բարձրացում և կայուն անասնահամաճարակային և բուսասանիտարական իրավիճակի ապահովում	4.1 Մշակաբույսերի սորտերի և հիբրիդների զարգացում, կենդանիների ցեղերի բարելավում, արտադրողականության աճ	<p>Հացահատիկային, հատիկաընդեղեն և բանջարային սելեկցիայի իրականացված աշխատանքներ</p> <p>Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի տարեկան առնվազն 5 նոր ստեղծված սորտեր և հիբրիդներ՝ բազային տարվա 2 սորտի դիմաց</p> <p>Տոհմային կենդանիների տեսակարար կշռի շուրջ 10 % ավելացում՝ բազային տարվա 2 %-ի դիմաց</p> <p>Տարեկան շուրջ 20000 արհեստական սերմնավորված գյուղատնտեսական կենդանիներ՝ բազային տարվա 13000-15000-ի դիմաց</p>	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ., (շարունակական) 2023-2026 թթ., 2024-2026 թթ.	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		4.2 Տեղական սերմնաբուծության և սերմնարտադրության զարգացման միջոցառումների իրականացում	Տեղական սերմնաբուծության և սերմնարտադրության իրականացման միջոցով գյուղատնտեսական մշակաբույսերի սերմերի և տնկանյութի առկայության ապահովում	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ), Գիտական և հետազոտական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ., (շարունակական)	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

			<p>Տնկանյութի հավաստագրման ներդրված համակարգ</p> <p>Հյուսվածքային բազմացման (in vitro) մեթոդներով ապահովված կարտոֆիլի շրջանացված լավագույն սորտերի վիրուսազերծ տնկանյութի առկայություն</p>		<p>ՀԱԱՀ Ազրոկենսատեխնոլոգիայի ԳԿ մասնաճյուղ (համաձայնությամբ)</p>	<p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	
		<p>4.3 Գյուղատնտեսական տեխնիկայի և ագրոպարենային ոլորտի սարքավորումների արդիականացում</p>	<p>Տարեկան շուրջ 500 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկայի և 250 միավոր սարքավորումների արդիականացում</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p>	<p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p> <p>Տարեկան 2.5 մլրդ ՀՀ դրամ</p>
		<p>4.4 Անասնաբուծության և թռչնաբուծության զարգացման միջոցառումների իրականացում</p>	<p>Ներդրված և գործարկված գյուղատնտեսական կենդանիների համարակալման և հաշվառման համակարգ՝ երեք տարիների ընթացքում նախատեսվում է 739500 համարակալման միջոցառման իրականացում</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն,</p> <p>Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին,</p>	<p>2023-2025 թթ.,</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>

			<p>Ստեղծված անասնաբուժական առնվազն մեկ խոշոր համալիր՝ ՀՀ անասնաբուժության ճյուղում իրականացվող ներդրումային ծրագրերին աջակցության տրամադրման փորձնական ծրագրի շրջանակներում (ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 3-ի N 276-Լ որոշում)</p> <p>Ստեղծված թռչնաբուժական տոհմային տնտեսություն և ընդլայնված գործող թռչնաֆաբրիկաներ՝ ՀՀ անասնաբուժության ճյուղում իրականացվող ներդրումային ծրագրերին աջակցության տրամադրման փորձնական ծրագրի շրջանակներում (ՀՀ կառավարության 2022 թվականի մարտի 3-ի N 276-Լ որոշում)</p>		<p>Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն</p>	<p>2023-2025 թթ. , ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	
--	--	--	--	--	---	--	--

		<p>4.5 Բույսերի պաշտպանության միջոցառումների ծրագրի իրականացում</p>	<p>Բույսերի պաշտպանության իրականացված միջոցառումների հիման վրա վնասատու օրգանիզմներին հասցված վնասի կրճատված տարածման արեալ՝ տարեկան 80-90%</p> <p>Բույսերի պաշտպանության իրականացված միջոցառումների հիման վրա գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքի կրճատված կորուստներ՝ 70-80%</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Մենդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին,</p> <p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p>	<p>2023-2026 թթ., (շարունակական)</p> <p>2023-2026 թթ., (շարունակական)</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
		<p>4.6 Հողերի ագրոքիմիական հետազոտության և բերրիության բարձրացման ծրագրի իրականացում</p>	<p>Տարեկան շուրջ 80%-ով բարձրացված գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվություն</p> <p>Բարելավված գյուղատնտեսական նշանակության հողերի վիճակ՝ տարեկան 85 համայնքներին ագրոքիմիական քարտեզների տրամադրման միջոցով</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Մենդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին,</p> <p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p>	<p>2023-2026 թթ., (շարունակական)</p> <p>2023-2026 թթ., (շարունակական)</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>

		<p>4.7 Մատուցվող անասնաբուժական ծառայությունների ընդլայնում, բարելավում և մարզային լաբորատորիաների վերազինում</p>	<p>«Գյուղատնտեսական ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի անասնաբուժական մարզային շուրջ 30 մասնաճյուղերի նյութատեխնիկական արդիականացված բազա</p> <p>Բնակչության շրջանում կենդանիների վարակիչ և ոչ վարակիչ հիվանդությունների տարածման կանխարգելում՝ համաձայն գյուղատնտեսական կենդանիների պատվաստում ծրագրի</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն,</p> <p>Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ)</p> <p>«Գյուղատնտեսական ծառայությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ</p>	<p>2023-2025 թթ.,</p> <p>2023-2026 թթ., (շարունակական)</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
		<p>4.8 Հողային ռեսուրսների նպատակային և ջրային ռեսուրսների խնայողական ու արդյունավետ օգտագործում</p>	<p>Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական նշանակության հողերի միավորման (կոնսոլիդացիայի) աջակցության 2023-2025 թվականների ծրագիրն իրականացված է</p> <p>Ոռոգման առաջադիմական ջրախնայող տեխնոլոգիաներով ոռոգելի հողատարածքներն ավելացված են շուրջ 3000 հա-ով</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն,</p> <p>Կադաստրի կոմիտե,</p> <p>Շրջակա միջավայրի նախարարություն,</p> <p>Ջրային կոմիտե</p>	<p>2023-2025 թթ., ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2023-2026 թթ.</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>

	<p>անխափան կապերի հաստատում և ամրապնդում, արտաքին և ներքին մարտահրավերներին դիմակայելու պատրաստ համայնված նյութական պահուստի ձևավորում</p>	<p>իրականացնող գործադիր մարմինների միջև տարբեր ձևաչափերով ընթացող ինտեգրացիոն գործընթացներին</p>	<p>ինտեգրված նյութական պահուստների կառավարումն իրականացնող գործադիր մարմին</p>		<p>Արտաքին գործերի նախարարություն</p>		<p>նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
		<p>6.2 Նյութական պահուստում ներառված նյութական արժեքների անվանացանկերի վերանայում՝ բուսական յուղի, շաքարի և եգիպտացորենի (որպես անասնակեր) պարտադիր ներառմամբ</p> <p>6.3 Նյութական պահուստի կանոնակարգման օրենսդրական դաշտի վերանայում՝ պահուստի պաշարի ծավալների, դրանց ձևավորմանը, պահպանմանը և թարմացմանն ուղղված մեխանիզմների և ընթացակարգերի վերանայում</p>	<p>Վերանայված անվանացանկ</p> <p>Նյութական պահուստի մասին օրենքի և պահուստի պաշարի ծավալների, դրանց ձևավորմանը, պահպանմանը և թարմացմանն ուղղված մեխանիզմներն ու ընթացակարգերը սահմանող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերի առկայություն</p>	<p>Ներքին գործերի նախարարություն</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն, Պաշտպանության նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p>	<p>2023 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Ֆինանսավորում չի պահանջվում:</p>
<p>7</p>	<p>Պատրաստի սննդի կորուստների կրճատում</p>	<p>7.1 Ճիշտ և առողջ սնուցման, ինչպես նաև պատրաստի սննդի կորուստների իրազեկման արշավների իրականացում</p>		<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն</p>	<p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>

		7.2 Դպրոցական սնունդ ծրագրի կրթական ենթաբաղադրիչում պատրաստի սննդի կորուստների կրճատման թեմայի ընդգրկում	Շուրջ 20%-ով կրճատված սննդի կորուստներ	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն		2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
2. Պարենի մատչելիություն							
8	Սննդամթերքի գնաճի ցածր և կայուն մակարդակի ապահովում	8.1 Գնաճի ցածր և կայուն մակարդակի ապահովում	Յուրաքանչյուր տարվա բյուջեով նախանշված գնաճի ցուցանիշների մակարդակի ապահովում	Կենտրոնական բանկ (համաձայնությամբ)	Էկոնոմիկայի նախարարություն	2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Ֆինանսական ռեսուրսներ չեն պահանջվում:
9	Բնակչության գնողունակության մակարդակի բարձրացում	9.1 Նվազագույն աշխատավարձի, կենսաթոշակների, կրթաթոշակների, ինչպես նաև նպաստների և սոցիալական այլ վճարների չափերի վերանայման նպատակով ֆիզիոլոգիական նորմերին համապատասխան ըստ տարիքային խմբերի նվազագույն պարենային զամբյուղի հաշվարկում և հաստատում	Պարենային զամբյուղի հաշվարկման և ինդեքսավորման մեթոդաբանությունը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության որոշում	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Առողջապահության նախարարություն, Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, ՀՀ ԳԱԱ «Էկոլոգանոսֆերային հետազոտությունների կենտրոն» ՊՈԱԿ (համաձայնությամբ)	2024-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Ֆինանսական ռեսուրսներ չեն պահանջվում:

10	Բնակչության սոցիալական ապահովվածության և սոցիալապես խոցելի խմբերի հուսալի պաշտպանվածության ապահովում	<p>10.1 Շոկային իրավիճակներին արձագանքող սոցիալական պաշտպանության ծրագրի ներդրում (սոցիալական շտապօգնություն), ներառյալ՝ համապետական մասշտաբի սննդային քարտերի համակարգի գործարկում</p> <p>10.2 Անապահովության նոր գնահատված համակարգի ներդրում</p> <p>10.3 Սոցիալական առաջնային կարիքների բավարարմանն ուղղված ոչ ֆինանսական ծառայությունների տրամադրում</p> <p>10.4 Սոցիալական խնդիրների լուծման նոր ձևաչափի գործարկում՝ խնդրի արձանագրումից մինչև դրա լուծումը</p>	<p>Ճգնաժամային իրավիճակներում խոցելի խմբերի համար պարենային ապահովվածություն</p> <p>Խոցելի խմբերի առաջնային կարիքների ժամանակին ու պատշաճ արձագանքում</p>	Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Առողջապահության նախարարություն	<p>2025 թ. փետրվարի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
3. Պարենի օգտագործում							
11	Բնակչությանը լիարժեք և առողջապահական նորմերին համապատասխանող սննդով ապահովում: Սննդամթերքի որակի և	11.1 Առողջ սննդակարգի վերաբերյալ ուղեցույցների մշակում և դասընթացների կազմակերպում	Դասընթացները մշակված են և կիրառվում են	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Առողջապահության նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն, Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին	2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

անվտանգության մակարդակի բարելավում	11.2 Առողջ ապրելակերպի խթանմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	Առողջ ապրելակերպի և ոչ վարակիչ հիվանդությունների ռիսկի գործոնների վերաբերյալ տարեկան առնվազն 3 իրականացված միջոցառում	Առողջապահության նախարարություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն	2023-2026 թթ., (շարունակական)	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
	11.3 Կերակրի աղում յոդի պարունակության շարունակական մոնիթորինգի իրականացում	Յոդի անբավարարությամբ պայմանավորված հիվանդությունների կանխարգելում	Առողջապահության նախարարություն	Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին	2023-2026 թթ., (շարունակական)	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
	11.4 Դպրոցներում սննդի և սնուցման հետ կապված միջոցառումների իրականացում	Հանրապետության 10 մարզերի հանրակրթական դպրոցի տարրական դասարանների աշակերտներն ապահովված են տաք սննդով	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն		2023-2026 թթ., (շարունակական)	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ Մեկ աշակերտի հաշվով օրական միջինը 171 դրամ
	11.5 Սննդամթերքում միկրոտարրերի (ֆոլաթթու և երկաթ) պարունակության գնահատում	Սննդամթերքում միկրոտարրերի (ֆոլաթթու և երկաթ) պարունակության գնահատման վերաբերյալ տեղեկատվության առկայություն	«ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիա (համաձայնությամբ)	Առողջապահության նախարարություն, Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, ՀՀ ԳԱԱ «Էկոլոգիանոսֆերային հետազոտությունների	2023-2025 թթ., ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ Տարեկան 20 մլն դրամ

		<p>11.6 Սննդամթերքի առանձին տեսակներում վիտամիններով և միկրոտարրերով հարստացման ծրագրի մշակում</p> <p>11.7 Սննդամթերքի վիտամիններով և միկրոտարրերով հարստացված ծրագրի ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ ներկայացում</p>	<p>Առնվազն մեկ սննդամթերքի համար վիտամիններով և միկրոտարրերով հարստացված ծրագիր</p>	<p>Առողջապահության նախարարություն</p>	<p>Կենտրոն» ՊՈԱԿ (համաձայնությամբ)</p> <p>Էկոնոմիկայի նախարարություն,</p> <p>Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին</p>	<p>Ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p> <p>Ավարտը՝ 2026 թ. 2-րդ եռամսյակ</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
12	<p>Սննդամթերքի անվտանգության, անասնաբուժական և բուսասանիտարական անվտանգության համակարգերի պատշաճ մակարդակի ապահովում</p>	<p>12.1 «Գենետիկորեն ձևափոխված օրգանիզմների մասին» օրենքի կիրարկումն ապահովող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերի մշակում և հաստատում</p>	<p>Մշակված և հաստատված ենթաօրենսդրական իրավական ակտեր</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Առողջապահության նախարարություն,</p> <p>Շրջակա միջավայրի նախարարություն,</p> <p>Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին</p>	<p>2023-2024 թթ., ավարտը՝ 2024 թ. դեկտեմբերի 2-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Ֆինանսական ռեսուրսներ չեն պահանջվում:</p>
		<p>12.2 Սննդամթերքի անվտանգության ապահովման նպատակով HACCP (վտանգի վերլուծության և կրիտիկական կետերի հսկում) սննդի անվտանգության համակարգի կամ ISO 22000 ստանդարտի ներդրման աջակցության ծրագրի մշակում</p>	<p>Սննդամթերքի անվտանգության մակարդակի բարձրացման նպատակով մշակված պետական աջակցության ծրագիր</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Սննդամթերքի անվտանգության տեսչական մարմին</p>	<p>2023-2024 թթ., ավարտը՝ 2024 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
4. Պարենի ապահովվածության համակարգի կայունություն							
13	<p>Տնտեսավարող սուբյեկտների անխափան</p>	<p>13.1 Ապահովագրական ամբողջական համակարգի ներդրման նպատակով հանրապետության</p>	<p>Գյուղացիական տնտեսություններում ընտրված բազային տարվա համեմատ</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>	<p>Կենտրոնական բանկ (համաձայնությամբ),</p>	<p>2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար</p>

	գործունեության ապահովում	10 մարզերում գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ապահովագրության պիլոտային ծրագրի իրականացում	բնական աղետներից փոխհատուցված կորուստներ		Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, «Գյուղատնտեսությունն ապահովագրողների ազգային գործակալություն» ՀԿ (համաձայնությամբ)		նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
14	Պարենապահովման և սննդամթերքի բաշխման համակարգի մշակում, ներդրում և դրանց անխափան ու արդյունավետ աշխատանքի ապահովում արտակարգ իրավիճակների պայմաններում	14.1 Արտակարգ իրավիճակների ժամանակ պարենային արագ արձագանքման և ռիսկերի կառավարման մեխանիզմների ներդրում	Պարենային արտակարգ իրավիճակի գնահատված ռիսկեր Արտակարգ իրավիճակների ժամանակ պարենային արագ արձագանքման կառավարման պլանի, պարենամթերքի բաշխման համակարգերի առկայություն Արտակարգ իրավիճակների նկատմամբ պարենային անվտանգության համակարգի դիմակայության բարձր մակարդակ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Ներքին գործերի Նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Պաշտպանության նախարարություն, Մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողով (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ., (շարունակական) Ավարտը՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ 2023-2026 թթ., (շարունակական)	Ֆինանսական ռեսուրսներ չեն պահանջվում:
15	Զարգացած լոգիստիկ ենթակառուցվածքներ և ագրոպարենային արտադրանքի իրացման աջակցության	15.1 Սպասարկման ժամանակակից ենթակառուցվածքներ, մատուցվող բարձրորակ ծառայություններ	Ստեղծված ժամանակակից լոգիստիկ կենտրոն Գյուղատնտեսական ներդրանքների մատակարարման ծառայություններ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ 2023-2026թթ.	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում),

	Ճառայությունների մատուցում		<p>մատուցող 10 կազմակերպության առկայություն</p> <p>Տարատեսակ լոգիստիկ և շուկայավարման հիմնված կենտրոններ (hubs)՝ առնվազն 2 հատ</p> <p>Հիմնված կենտրոնների միջոցով փոքր գյուղացիական տնտեսությունների արտադրանքի իրացման խթանում</p> <p>Սառնարանային պահեստավորման և փաթեթավորման արդիական 10 նոր ենթակառուցվածքի առկայություն՝ յուրաքանչյուր մարզում 1 հատ</p> <p>Շուրջ 30 %-ով կրճատված Սննդի շղթայում առաջացող կորուստներ</p>			<p>2024-2026 թթ.</p> <p>2024-2026 թթ.</p> <p>2023-2026 թթ.</p> <p>2024-2026 թթ. , (շարունակական)</p>	<p>օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p> <p>Յուրաքանչյուրը շուրջ 1.2 մլրդ ՀՀ դրամ</p> <p>Շուրջ 4.0 մլն ՀՀ դրամ</p>
16	Պարենային անվտանգության համակարգի մարտահրավերներին համահունչ բարելավված որակավորում ունեցող կադրային ներուժ	16.1 Ագրոարդյունաբերական համալիրի համար անհրաժեշտ մասնագետների պատրաստում և, կարիքի դեպքում, ուսումնական ծրագրերի պարբերաբար վերանայում՝ տեխնիկական և տեխնոլոգիական զարգացումների համապատասխան	Տեխնոլոգիական արդի զարգացումներին համահունչ որակավորում ունեցող մասնագետների տարեկան առնվազն 5 տոկոս աճ	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոն (համաձայնությամբ),	2023-2026 թթ. , (շարունակական)	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ 50 մլն դրամ (տարեկան)

					<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն,</p> <p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն,</p> <p>Հայաստանի ազգային ազրարային համալսարան (համաձայնությամբ)</p>		
		<p>16.2 Անասնաբույժ մասնագետների վերապատրաստում</p>	<p>Վերապատրաստված տարեկան շուրջ 10 մասնագետ</p>	<p>Էկոնոմիկայի նախարարություն</p>		<p>2023-2026 թթ. , (շարունակական)</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p>
		<p>16.3 Դպրոցներում ագրոտեխնոլոգիական մասնագիտությունների ոլորտի նկատմամբ հետաքրքրության խթանման նպատակով հանրապետության 10 մարզերի ավագ դպրոցներում «Ագրոտեխնոլոգիա» դասընթացի ներդրում, մասնագիտական կողմնորոշման ակումբների, խմբակների ձևավորում</p>	<p>Դիմորդների տարեկան առնվազն 10-15 տոկոս աճ,</p> <p>Ագրոտեխնոլոգիական արդի զարգացումներին համահունչ ոլորտին անհրաժեշտ առնվազն 7-10 տոկոսով համալրված կադրեր</p> <p>«Ագրոտեխնոլոգիա» դասընթացի առկայություն</p> <p>Տարեկան 150-200 գյուղաբնակ</p>	<p>Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն</p>	<p>Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն,</p> <p>Մասնագիտական կրթության և ուսուցման զարգացման ազգային կենտրոն (համաձայնությամբ),</p> <p>Էկոնոմիկայի նախարարություն,</p> <p>Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p>	<p>2023-2026 թթ. , (շարունակական)</p> <p>2023 թ.՝ առաջին պիլոտ, 2026 թ. հանրապետության մարզերում ունենալ ներդրված մոդելով</p>	<p>Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ</p> <p>200 մլն դրամ (տարեկան)</p> <p>30 մլն դրամ (տարեկան)</p>

			երիտասարդների մասնակցություն դասընթացներին		Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ)	առնվազն 30 ավագ դպրոց	
	16.4 Թվային տեխնոլոգիաների, արհեստական բանականության կիրառման, հիվանդությունների կառավարման ծրագրերի մշակում և ներդրում	Ագրոպարենային ոլորտում թվային տեխնոլոգիաների ու արհեստական բանականության կիրառմամբ նոր ծրագրերի առկայություն՝ ագրոտեխնոլոգիա ինկուբատոր ստարտափ գաղափարների մրցույթի հայտարարման միջոցով	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն	Էկոնոմիկայի նախարարություն, Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ., ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ		Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
	16.5 Թվային տեխնոլոգիաների կիրառմամբ աջակցություն գիտակրթական համակարգերի զարգացմանը և շուկայի պահանջներին համապատասխան կադրերի պատրաստում	Գիտակրթական համակարգերի բարելավման աջակցությունն իրականացվում է Խորհրդատվական և տեղեկատվական ծառայությունների մատուցման ներդրված արդյունավետ մեխանիզմներ Գյուղատնտեսության մեջ գիտության արդյունքների կիրառման ընդլայնված հնարավորություններ՝ գիտակրթական համակարգերի բարելավման	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարան (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ., (շարունակական) 2024-2026 թթ., (շարունակական) 2023-2026 թթ., (շարունակական)		Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

			միջոցառումների շրջանակներում					
17	Գյուղատնտեսության ոլորտի վիճակագրության համակարգի բարելավում	17.1 Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման համակարգի ներդրման մշակված և << վարչապետի աշխատակազմ ներկայացված օրենսդրական կարգավորումներ	Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման մշակված և << վարչապետի աշխատակազմ ներկայացված գործիքակազմ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Վիճակագրական կոմիտե	2023-2024 թթ., ավարտը՝ 2024 թ. սեպտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ << կառավարություն ներկայացում՝ 2024 թ. դեկտեմբերի 2-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում), օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ Շուրջ 45.0 մլն << դրամ	
		17.1 Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման օրենսդրական դաշտի մշակում, հաստատում և փուլային ներդրում	Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման մշակված և << վարչապետի աշխատակազմ ներկայացված գործիքակազմ	Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման ներդրված փուլային համակարգ			Ավարտը՝ 2025 թ. սեպտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ << կառավարություն ներկայացում՝ 2025 թ. դեկտեմբերի 2-րդ տասնօրյակ	
		17.2 Գյուղացիական տնտեսավարողների գրանցման և արտադրանքի հայտարարագրման հիման վրա վիճակագրական մեթոդաբանության մշակում	Գյուղատնտեսական ռեգիստրը և վիճակագրությունը վարվում է	Վիճակագրական կոմիտե	Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն, Տարածքային կառավարման և	Ավարտը՝ 2026 թ. դեկտեմբերի 3-րդ տասնօրյակ	Պետական բյուջե (բնագավառի գծով համապատասխան տարվա համար նախատեսվելիք չափաքանակների շրջանակներում),	

					Ենթակառուցվածքների նախարարություն, Էկոնոմիկայի նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
18	Պարենային անվտանգության ռազմավարության արդյունավետ իրագործում, հաշվետվողականություն և ռիսկերի կառավարում	18.1 Պարենային անվտանգության ռազմավարության իրականացման արդյունավետ կառավարում	Ռազմավարության ընթացքի վերաբերյալ վերլուծությունների, հաշվետվությունների և պարենային անվտանգության ռիսկերի կառավարման նպատակով ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ ներկայացված առաջարկություններ	Էկոնոմիկայի նախարարություն	Ներքին գործերի նախարարություն, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն, Առողջապահության նախարարություն, Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն, Մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողով (համաձայնությամբ)	2023-2026 թթ. (յուրաքանչյուր կիսամյակի ավարտին հաջորդող ամսվա մինչև 20-ը)	Ֆինանսական ռեսուրսներ չեն պահանջվում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ